

Zápisnica z rozporového konania

k návrhu Konceptie na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby

Miesto konania: Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
Dátum a čas konania: 01. 07. 2019 od 12:00 hod. – 13:00 hod.
Zásadné pripomienky predkladá: **Združenie dodávateľov energií**
Zúčastnení: podľa prezenčnej listiny

Na právny a informačný portál Slov-lex boli zaslané **zásadné pripomienky Združenia dodávateľov energií** k návrhu Konceptie na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby v nasledovnom znení:

Pripomienka č. 1

1. Zásadná pripomienka k materiálu ako celku Navrhujeme materiál z legislatívneho procesu stiahnuť a dopracovať, a to s dôrazom na dva ciele: (1) spresniť niektoré pojmy a ustanovenia a (2) stanoviť jasný obsahový a časový plán uplatňovania konceptie v praxi. Odôvodnenie: Konceptia má totiž predstavovať materiál, ktorý by už mal jasne definovať, ktoré opatrenia majú byť realizované, prípadne aj v akom časovom horizonte. Predložený návrh Konceptie obsahuje viacero alternatív riešenia problému energetickej chudoby a je aj pojmovo nejednotný (napr. znížená cena/sociálna tarifa a podobne). Niektoré alternatívy sú v materiáli podrobnejšie popísané, niektoré načrtnuté len okrajovo, pričom z materiálu nie je zrejmé kto bude rozhodovať o realizovaní/nerealizovaní konkrétnej alternatívy. Keďže materiál obsahuje aj alternatívu na riešenie energetickej chudoby vo forme zavedenia sociálnych taríf, považujeme za potrebné poukázať na znenie novej smernice Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou. Podľa čl. 5 ods. 2 a nasl. členské štáty zabezpečia ochranu energeticky chudobných a zraniteľných odberateľov elektriny v domácnosti v zmysle článkov 28 a 29 prostredníctvom sociálnej politiky alebo inak než verejnými zásahmi do stanovovania cien dodávok elektriny. Odchyľne od odsekov 1 a 2 môžu členské štáty uplatňovať verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny pre energeticky chudobných alebo zraniteľných odberateľov elektriny v domácnosti. Na takéto verejné zásahy sa vzťahujú podmienky uvedené v odsekoch 4 a 5. Verejné zásahy do stanovovania cien dodávok elektriny: a) musia sledovať všeobecný hospodársky záujem a nepresahovať rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie všeobecného hospodárskeho záujmu; b) musia byť jasne vymedzené, transparentné, nediskriminačné a overiteľné; c) elektroenergetickým firmám z Únie musia zaručovať rovnocenný prístup k odberateľom; d) musia byť časovo obmedzené a primerané z hľadiska príjemcov; e) účastníkom trhu nesmú spôsobovať dodatočné diskriminačné náklady. Konceptia by už mala pracovať aj s novou európskou legislatívou, ktorá momentálne vstupuje do platnosti a obsahuje aj právnu úpravu, ktorá ovplyvní spôsob riešenia problému energetickej chudoby. Materiál v súčasnom znení obsahuje len odkazy na legislatívu z tretieho energetického balíčka.

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka nebola akceptovaná. Pripomienka má všeobecný charakter. Materiál má iba informačný charakter. Rozpor bol odstránený.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií súhlasí so stanoviskom ÚRSO.

Pripomienka č. 2

2. Zásadná pripomienka k návrhu koncepcie ako celku. Koncepcia bola predložená do medzirezortného pripomienkového konania bez predchádzajúcej diskusie s odbornou verejnosťou a zainteresovanými subjektmi. Zverejnenie koncepcie, ako dokumentu, ktorý má vplyv na všetkých dodávateľov energií na Slovensku, ale aj ďalšie subjekty, na pripomienkovanie počas 9 pracovných dní neposkytuje dostatok času na dôkladnejšiu analýzu a priestor na predloženie podrobnejších pripomienok. Navrhujeme pred ďalším pokračovaním v legislatívnom procese k návrhu koncepcie riadne posúdiť vybrané vplyvy návrhu koncepcie v zmysle jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 24 zo 14. januára 2015 v znení ďalších uznesení a následne návrh koncepcie, spolu s dopracovanou doložkou vplyvov predložiť na konzultácie, predbežné pripomienkové konanie a následne na medzirezortné pripomienkové konanie. Všetky opatrenia navrhované na riešenie otázky energetickej chudoby musia byť transparentné, nediskriminačné, adresné, efektívne a nesmú mať negatívny dopad na fungovanie trhu s energiami. Odôvodnenie: Sprievodná dokumentácia k návrhu koncepcie, konkrétne doložka vybraných vplyvov a predkladacia správa, uvádza, že koncepcia v tomto štádiu nebude mať vplyv na žiadnu z posudzovaných oblastí, pričom toto konštatovanie nie je podložené žiadnou analýzou. Súdiac podľa všeobecných opatrení pre riešenie energetickej chudoby, tieto, ak majú byť implementované, môžu mať nepochybne vplyv na rozpočet verejnej správy, vplyv na podnikateľské prostredie a sociálne vplyvy, napríklad účinná podpora na zvýšenie energetickej hospodárnosti domov, informačné povinnosti a poradenstvo vo vzťahu k odberateľom energií alebo postupy pre energetické spoločnosti, ak sa domácnosť ocitne v situácii, kedy nebude môcť zaplatiť za dodanú energiu. Vzhľadom na uvedené, navrhujeme stiahnuť materiál z pripomienkového konania, riadne posúdiť vybrané vplyvy návrhu koncepcie v zmysle jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 24 zo 14. januára 2015 v znení ďalších uznesení, návrh koncepcie predložiť na konzultácie, predbežné pripomienkové konanie a následne opakovane predložiť na pripomienkové konanie. Definovaniu energetickej chudoby na Slovensku a následne prijatiu akýchkoľvek opatrení by mala predchádzať rozsiahla odborná diskusia všetkých zainteresovaných strán, t.j. nielen Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ale aj Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a ostatných zainteresovaných subjektov, orgánov štátnej správy, energetických spoločností, organizácií na ochranu práv spotrebiteľov a spotrebiteľskej verejnosti. Opatrenia na riešenie problému energetickej chudoby by mali byť transparentné, nediskriminačné, adresné a efektívne a mali by byť implementované na základe dôkladnej analýzy tak, aby nemali negatívny dopad na energetický trh. Niektoré z navrhnutých všeobecných opatrení a vládnych schém riešenia energetickej chudoby uvedených v návrhu koncepcie sa javia byť neefektívne nielen podľa skúseností iných členských štátov Európskej únie, ale aj z textu samotnej koncepcie. Ide najmä o druhy osobitných „sociálnych“ taríf za dodávku energií alebo príspevkov štátu na platby za energie, ktoré nie sú schopné problém energetickej chudoby vyriešiť, keďže nemotivujú odberateľov, aby zmenili svoje zaužívané zvyklosti spotreby energie, využívali ju efektívnejšie a znižovali jej spotrebu. Zavádzaniu inteligentných meracích systémov by malo predchádzať dôkladné posúdenie nákladov súvisiacich s ich zavedením a možných prínosov z ich využívania. Odberatelia spĺňajúci podmienky energetickej chudoby sú spravidla zároveň odberateľmi s relatívne vysokou spotrebou energií. Najúčinnějšími opatreniami na boj s energetickou chudobou sú adresné

opatrenia v oblasti sociálnej politiky prepojené s opatreniami v oblasti energetickej efektívnosti, ktorých cieľom je znížiť spotrebu odberateľov, a to vo forme zliav alebo dotácií na opatrenia zvyšujúce energetickú efektívnosť domácností spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby, najmä s cieľom modernizácie zastaraných budov vo forme napr. zatepl'ovania, výmeny starých okien alebo nákupu efektívnych kondenzačných plynových kotlov. Takýmto spôsobom je možné dosiahnuť zníženie spotreby energií odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby a tým výrazne znížiť ich výdavky na energiu.

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka nebola akceptovaná. Materiál bude predložený ako dokument nelegislatívnej povahy bez návrhu úloh v uznesení. Navrhnuté riešenia majú alternatívy a odporúčací charakter. Vybrané vplyvy budú posudzované v rámci legislatívneho procesu. Rozpor nebol odstránený.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií trvá na svojej zásadnej pripomienke.

Pripomienka č. 3

3. Zásadná pripomienka k časti 5.1.1- Zavedenie príspevku pre energeticky chudobné domácnosti (str. 21) Navrhujeme zjednodušiť uvedený postup tak, aby bola poskytovaná domácnostiam, ktoré sú ohrozené energetickou chudobou poukážka (vo forme papierového, poštového alebo elektronického poukazu), ktorú môžu uplatniť len na úhradu u dodávateľa energie. Ako alternatívu navrhujeme zaviesť bezhotovostné úrady hodnoty poukazu priamo na účet dodávateľa energie (v kombinácii s kreditným systémom úhrada predplateného kreditu priamo voči dodávateľovi, bez občana ako medzičlánku – takýto mechanizmus by dokázal v prípade niektorých sociálnych skupín aktívne zvýšiť adresnosť a efektívnosť tým, že by sa efektívne zamedzovalo napríklad sociálno-ekonomickému problému úžery). Navrhujeme vypustiť občana ako medzičlánok/nositeľa informácie od miestne príslušného odboru sociálnych vecí k dodávateľovi elektriny (tepla, plynu) a túto funkciu prenechať miestne príslušného odboru sociálnych vecí, ktorý na základe podkladov od občana/odberateľa bude disponovať všetkými potrebnými informáciami na postúpenie informácie/ potvrdenia priamo dodávateľovi elektriny (plynu, tepla). Zároveň chceme tiež upozorniť na to, že nedoplatky vznikajú odberateľom väčšinou po vystavení vyúčtovacej faktúry, ktorá im je vystavovaná vždy v rámci ich zúčtovacieho cyklu – každý rok v rovnakom mesiaci. Takže určitej skupine odberateľov vznikajú nedoplatky pred vykurovacím obdobím a ďalšej skupine počas vykurovacieho obdobia. Návrh koncepcie implicitne predpokladá, že daný odberateľ vstúpi do systému bez nedoplatkov. Súčasne, koncepcia nedefinuje nástroje, ktoré by mali daného odberateľa efektívne motivovať k vysporiadaniu si prípadných existujúcich alebo v budúcnosti vzniknutých nedoplatkov. Pripomíname tiež, že vymáhanie pohľadávok predstavuje pre dodávateľov energií významný personálno-administratívny a teda i finančný náklad, ktorý mu nie je kompenzovaný. V kombinácii s kreditným systémom by mala byť dodávka energií podmienená priebežným splácaním existujúcich nedoplatkov. Z textácie v bode 5.1.1 nie je rovnako jednoznačné, či sa kreditom rozumie množstvo energií alebo sa kredit poníma vo finančnom vyjadrení. V nadväznosti na toto sa napr. v ďalšej časti v bode 5.2.1 vníma kredit skôr v množstve energií. Navrhujeme preto jednoznačne zadefinovať pojmovú kategóriu „kredit“. Odôvodnenie: Schéma uvedená v obrázku 3 časti 5.1.1 je komplikovaná pre všetky zúčastnené strany. Schéma nezohľadňuje možnosť rôznych dodávateľov jednotlivých druhov energií pre

jedného odberateľa a vyčísluje príspevok len jednotne za všetky energie. Schéma tiež nezohľadňuje možnosti zmeny dodávateľa počas roka, v rámci odpočtového cyklu, v ktorom je odberné miesto odberateľa zaradené, alebo dopady prerušenia priznania príspevku. Navrhovaná schéma by si tiež vyžiadala vysoké náklady všetkých dodávateľov energií na zmenu fakturačných systémov, pričom návrh neuvádza akým spôsobom by tieto náklady boli dodávateľom kompenzované.

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka bola čiastočne akceptovaná. Rozpor nebol odstránený v druhej časti pripomienky „vypustiť občana ako medzi článok“.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií trvá na svojej zásadnej pripomienke.

Pripomienka č. 4

4. Zásadná pripomienka k: časti „5.2.1 Ministerstvo hospodárstva SR – Systémové riešenia“ (str. 26 – 27) V procese vytvárania legislatívnych podmienok pre zákaz prerušiť dodávky energií energeticky chudobným obyvateľom navrhujeme, aby MH SR vzalo do úvahy súčasný stav fungovania trhu s plynom (t.j. rozdelenie úloh medzi dodávateľa plynu a prevádzkovateľa distribučnej siete v procese prerušenia dodávky plynu) a aby boli posilnené kompetencie dodávateľa plynu vrátane povinnosti dôkladne posudzovať splnenie podmienok pre zadanie žiadosti o prerušenie dodávok plynu. Odôvodnenie: Prevádzkovateľ distribučnej siete („PDS“) vykonáva prerušenie dodávky plynu do odberného miesta vždy na základe žiadosti príslušného dodávateľa plynu (s výnimkou zákonom vymedzených prípadov). Vyhodnotenie dôvodov pre prerušenie dodávky plynu prináleží dodávateľovi plynu, nakoľko primárne dodávateľ (a nie PDS) má na tento účel k dispozícii potrebné informácie o odberateľovi / odbernom mieste. Po prijatí žiadosti o prerušenie dodávky plynu je PDS povinný prerušenie vykonať (viď § 50 Vyhlášky ÚRSO č. 24/2013 Z.z.), pričom PDS vecnú dôvodnosť tejto žiadosti neskúma a prerušenie vykoná. Z týchto dôvodov tak máme za to, že v nových legislatívnych podmienkach pre prerušenie dodávky plynu bude potrebné upraviť právomoci a povinnosti a postup predovšetkým dodávateľa plynu v procese prerušenia dodávky s dôrazom na povinnosť dôkladne vyhodnocovať splnenie podmienok pre prerušenie dodávky. S touto povinnosťou dodávateľa plynu by zároveň mala/mohla korešpondovať povinnosť PDS informovať jednotlivé miestne príslušné odbory sociálnych vecí o tom, ktorý konkrétny dodávateľ dodáva plyn do odberných miest energeticky chudobných odberateľov (t.j. aby príslušný dodávateľ dokázal vo svojom portfóliu správne identifikovať energeticky chudobného odberateľa na základe informácie od sociálneho odboru).

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka bola čiastočne akceptovaná. Vytvorenie legislatívnych podmienok bude riešené v rámci legislatívneho procesu. Rozpor bol odstránený s podmienkou, že v novelizácii vyhlášky 24/2013 budú spresnené pravidlá podľa pripomienky č. 4.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií súhlasí so stanoviskom ÚRSO.

Pripomienka č. 5

5. Zásadná pripomienka k časti 5.2.5 - Zavedenie tzv. sociálnej tarify a zriadeniu tzv. verejného dodávateľa (str. 29) Navrhujeme z Koncepcie vypustiť ako jedno z opatrení zavedenie sociálnej tarify a zriadenie verejného dodávateľa. Alternatívne navrhujeme, aby tzv. sociálna tarifa bola ako spôsob cenovej regulácie dodávky elektriny a plynu ponechaná len v prípade obmedzeného počtu odberateľov elektriny a plynu v domácnosti, ktorí spĺňajú podmienky energetickej chudoby, a len v prípade, že zároveň bude úplne zrušená cenová regulácia dodávky elektriny a plynu pre ostatných odberateľov elektriny a plynu v domácnosti. Odôvodnenie: V Slovenskej republike podlieha dodávka elektriny a plynu odberateľom v domácnosti plošne cenovej regulácii. Cenová regulácia dodávky elektriny a plynu je však krajným prostriedkom, ktorý by nemal byť využívaný plošne, pretože vedie k deformáciám trhu a môže narušovať efektívnosť iných opatrení pri odstraňovaní energetickej chudoby. V zmysle Smernice o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorá by mala nahradiť Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, by členské štáty mali umožniť dodávateľom slobodne stanoviť koncové ceny elektriny. Členské štáty môžu zaviesť cenovú reguláciu koncových cien elektriny len pre zraniteľných odberateľov alebo odberateľov, ktorí spĺňajú podmienky energetickej chudoby, a takéto opatrenia by mali byť primerané a časovo ohraničené. Plošné stanovenie regulovaných cien pre všetkých odberateľov elektriny (plynu) v domácnosti, ktoré nezohľadňuje skutočnosť, či odberatelia spĺňajú podmienky energetickej chudoby, pôsobí diskriminačne práve na túto skupinu odberateľov. V prípade elektriny je zrejmé, že dodávka elektriny je v súčasnosti nevyhnutná na zabezpečenie základných potrieb domácností, a teda rozsah odberateľov elektriny, ktorí spĺňajú podmienky energetickej chudoby, by mohol zohľadňovať najmä výdavky na elektrinu a efektívnosť týchto výdavkov v pomere k príjmom. Zároveň však treba uviesť, že v prípade dodávky plynu je potrebné pri stanovovaní rozsahu odberateľov, ktorí spĺňajú podmienky energetickej chudoby, zohľadniť, že dodávka plynu slúži na viaceré účely, pričom za odberateľov, ktorí spĺňajú podmienky energeticky chudobných, by mali byť považovaní tí, ktorí spotrebúvajú plyn ako zdroj tepla, resp. teplej vody (v tejto súvislosti nie je efektívne zohľadňovať tie domácnosti, ktoré využívajú plyn len ako zdroj energie na varenie). Upozorňujeme však, že osobitné druhy „sociálnych“ taríf za dodávku energií nie sú schopné problém energetickej chudoby vyriešiť, keďže nemotivujú odberateľov, aby zmenili svoje zaužívané zvyklosti spotreby energie, využívali ju efektívnejšie a znižovali jej spotrebu. Uvedené vyplýva aj zo samotného textu koncepcie keďže Úrad v časti 5.2.5 uvádza, že sociálna tarifa „nepredstavuje koncepčné riešenie, ale za určitých podmienok môže byť prechodným nástrojom riešenia energetickej chudoby“. Akýkoľvek druh sociálnej tarify teda môže byť zavedený len v prípade úplného ukončenia cenovej regulácie dodávky elektriny a plynu pre ostatných odberateľov elektriny a plynu v domácnosti. Upozorňujeme tiež, že opatrenia, ktoré sú v koncepcii uvedené ako príklad riešenia problematiky energetickej chudoby, ako napríklad regulačná politika na regulačné obdobia 2017-2021 alebo tzv. vratky za plyn, sú aplikované na všetkých odberateľov bez rozlíšenia toho či ide o odberateľov ohrozených energetickou chudobou. Zároveň vratky nemožno považovať za efektívny nástroj pri riešení energetickej chudoby, nakoľko energeticky chudobní odberatelia potrebujú príspevok pri platbe zálohy, nie späť. Rovnako nekonceptným prostriedkom je zavedenie osobitného dodávateľa, tzv. verejného dodávateľa. Návrh koncepcie žiadnym spôsobom nešpecifikuje, ktorý subjekt by mal vykonávať úlohy tzv. verejného dodávateľa a akým spôsobom by mali byť hradené náklady na jeho činnosť. Vzhľadom na uvedené navrhujeme vypustiť z návrhu Koncepcie zriadenie tzv. verejného dodávateľa.

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka nebola akceptovaná. Optimalizácia tarifných štruktúr pre dodávku elektriny a plynu, ktoré zohľadnia špecifickosť odberových diagramov odberateľov ohrozených energetickou chudobou. Tarify určí úrad vyhláškou, na ktorú má splnomocnenie v zákone o regulácii. Legislatívne podmienky budú riešené v legislatívnom procese. Rozpor nebol odstránený.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií trvá na svojej zásadnej pripomienke.

Pripomienka č. 6

6. Zásadná pripomienka k: časti „5.2.5 Úrad pre reguláciu siet'ových odvetví – Systémové riešenia“ (str. 29) Navrhujeme, aby sa v rámci možných alternatív riešenia energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky upustilo od zavedenia sociálnej tarify. Odôvodnenie: Stotožňujeme sa s názorom prezentovaným v Konceptii a síce, že sociálna tarifa nepredstavuje koncepčné riešenie. Máme za to, že správne nastavenie výšky príspevku na energie dokáže efektívne pomôcť energeticky chudobným odberateľom bez toho, aby bolo potrebné meniť fungujúci tarifný systém a nastavené procesy súvisiace s objednávaním/zmenami zaradenia odberných miest do príslušných tarifných skupín.

Stanovisko ÚRSO:

Pripomienka nebola akceptovaná. Optimalizácia tarifných štruktúr pre dodávku elektriny a plynu, ktoré zohľadnia špecifickosť odberových diagramov odberateľov ohrozených energetickou chudobou. Tarify určí úrad vyhláškou, na ktorú má splnomocnenie v zákone o regulácii. Legislatívne podmienky budú riešené v legislatívnom procese. Rozpor nebol odstránený.

Stanovisko ZDE:

Združenie dodávateľov energií trvá na svojej zásadnej pripomienke.

V Bratislave, dňa 01. 07. 2019

Zapísal: Ing. Jana Moravčíková

Za ÚRSO

.....
Ing. Igor Mesároš

Za ZDE:

.....
Michal Hudec